

Hof van Beroep te Gent, arrest van 1 februari 2006

Overeenkomst van reisorganisatie – Vordering tot schadevergoeding wegens annulering – Toepasselijkheid arbitragebeding – Overeenkomst tot arbitrage kan bij partijen bindende stukken, waarin zij blijk hebben gegeven van hun wil om het geschil aan arbitrage te onderwerpen

Contrat d'organisation de voyages – Action en dommages-intérêts pour annulation – Applicabilité d'une clause d'arbitrage – Convention d'arbitrage par documents qui engagent les parties et manifestent leur volonté de recourir à l'arbitrage

12 Kamer
Terechzitting van 1 februari 2006

EINDARREST

- In de zaak met het rolnummer 2002/AR/2738 van :

(...)
appellante tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, op tegenspraak
gewezen door de vijfde kamer dd. 31-10-2002, oorspronkelijk eiseres,
hebbende als raadsman mr. [...];

tegen :

(...)
geïntimeerden, oorspronkelijk verweerders,
hebbende ls raadsman mr. [...]

velt het hof het volgend arrest.

1. [...]

Procedure in eerste aanleg

2. De vordering van de Appellante strekte tot de solidaire veroordeling - minstens in solidum, de ene bij gebreke aan de andere - van de geïntimeerden tot betaling van de som van 122.900 BEF, te vermeerderen met de rente en de kosten van het geding.

Dit bedrag staat voor de kosten aangerekend door de Appellante ingevolge de annulering vanwege geïntimeerden van de reis voor twee personen naar Peru die zij hadden geboekt bij eerstgenoemde.

3. Geïntimeerden wierpen vooreerst de onbevoegdheid van de eerste rechter op, gezien de bestelbon vermeldde dat in geval van betwisting uitsluitend de "Geschillenkommissie Reizen" bevoegd was. Verder besloten zij tot de onontvankelijkheid, minstens ongegrondheid van de vordering van de Appellante en haar veroordeling tot de kosten van het geding.

De eerste rechter verklaarde zich zonder rechtsmacht om kennis te nemen van het geschil en veroordeelde de Appellante tot de kosten van het geding.

De eerste rechter motiveerde onder meer als volgt:

- Couleur Locale is opgetreden als reisorganisator;

- de Appellante is enkel opgetreden als reisbemiddelaar in de zin van artikel 1.4° van de wet van 16 februari 1994 tot regeling van het contract tot reisorganisatie en reisbemiddeling;
- voor de reisbemiddelingsovereenkomst voorziet de wet geen bijzondere vereiste van bevestiging; met andere woorden ontstaat deze volgens de bepalingen van het gemeen recht;
- de arbitrageclausule die voorkomt op de bestelbon van de Appellante voldoet aan het bepaalde in artikel 1677 Ger.W.;
- de overwegingen die de Appellante put uit het Jaarverslag en de Informatiebrochure van de Geschillenkommissie Reizen zijn niet relevant;
- de exceptie van arbitrage werd tijdig opgeworpen en het behoorde aan de Appellante om de juiste rechtsingang te hanteren.

Het hoger beroep

5. Het hoger beroep van de Appellante strekt tot het tenietdoen van het vonnis a quo en opnieuw wijzende, tot de inwilliging van haar oorspronkelijke vordering en dienvolgens de veroordeling van geïntimeerden - solidair, in solidum of de ene bij gebreke aan de andere - tot het betalen van de som van 3.046,61 EUR, meer de verwijlrente sedert 7 oktober 1997 en de gedingkosten gevallen in beide aanleggen.

6. Geïntimeerden besluiten in hoofdorde tot de ongegrondheid van het hoger beroep, de bevestiging van het vonnis a quo en de veroordeling van de Appellante tot de appèlkosten.

Ondergeschikt vragen ze de afwijzing van de vordering van appellante als ongegrond. Meer ondergeschikt vragen ze de vordering van appellante "te herleiden tot het absoluut minimum".

Beoordeling

7. Op de eerste 5 bladzijden van het vonnis a quo worden onder de rubriek "*de feitelijke gegevens*" de feiten uitvoering uiteengezet. Het volstaat hiernaar te verwijzen, mits deze correctie, dat uit de informatie verschaft in graad van appel en de thans voorliggende stukken is gebleken dat appellante opgetreden is als reisorganisator. "*Couleur Locale*" betreft enkel de naam van één van de producten (avontuurlijke reizen) die zij aanbiedt. Dit blijkt onder meer uit het feit dat:

- de verantwoordelijke uitgever vermeld op de brochure van "*Couleur Locale*" de heer R. Sterckx is, zijnde de zaakvoerder van appellante,
- het adres vermeld op de brochure, overeenstemt met de zetel van appellante,
- het vergunningsnummer vermeld op de brochure (A-1925) overeenstemt met het vergunningsnummer van appellante.

8. De Appellante werpt op dat de eerste rechter ten onrechte geoordeeld heeft dat hij zonder rechtsmacht was, om volgende redenen:

- het geschil heeft in casu betrekking op de invordering van "annulatiekosten", zoals deze bedongen zijn in haar bijzondere reisvoorwaarden, terwijl de Geschillenkommissie Reizen enkel bevoegd was om kennis te nemen van geschillen naar aanleiding van de toepassing van haar algemene reisvoorwaarden;
- de Geschillencommissie Reizen is in geen geval bevoegd voor geschillen inzake "*niet inbegrepen reis- of bijstandsverzekeringen*", doch beslecht enkel geschillen in verband met de reis zelf;
- haar algemene reisvoorwaarden maken geen document uit in de zin van artikel 1677 Ger.W., zodat zij geen rechtsgeldige arbitrageclausule heeft afgesloten;
- geïntimeerden hebben op geen enkel ogenblik hun wil te kennen gegeven het geschil te willen voorleggen aan de Geschillenkommissie Reizen, terwijl de reglementering van deze commissie voorschrijft dat de klant/reiziger in geval van geschil, zo spoedig mogelijk de commissie dient te vatten, zodat de exceptie opgeworpen door geïntimeerden laattijdig is.

9. De "bestelbon/factuur" dd. 24 juli 1997 uitgaande van de Appellante, ondertekend door geïntimeerde, vermeldt juist boven diens handtekening de clausule "Voor akkoord met de verkoopsvoorwaarden vermeld op de brochure van de gekozen Reisorganisator en waarvan ik verklaar een exemplaar te hebben ontvangen" en juist onder diens handtekening de clausule "Ingeval van betwisting is uitsluitend de Geschillenkommissie Reizen bevoegd betreffende deze overeenkomst".

De clausule 17 van de algemene reisvoorwaarden vermeld op de brochure 1997 van Couleur Locale luidt als volgt:

Er ontstaat een "geschil" wanneer een klacht niet in der minne kan worden opgelost, of niet is opgelost binnen 4 maanden vanaf het einde van het reiskontrakt, of vanaf de geplande vertrekdatum indien het reiskontrakt nooit werd uitgevoerd

Elk geschil gerezen na het sluiten van een reiskontrakt, zoals bedoeld in artikel 1 van huidige algemene voorwaarden, over dit kontrakt en waarbij een reiziger betrokken is, wordt uitsluitend behandeld door de "Geschillenkommissie Reizen" vzw, dit met uitzondering van geschillen over lichamelijke letsels.

De behandeling en de uitspraak gebeuren overeenkomstig het "Geschillen-reglement" en de bepalingen van het "Gerechtigd Wetboek" inzake arbitrage (art. 1676 tot en met 1723). De uitspraak is bindend voor de partijen, zonder mogelijkheid van beroep. Voor de behandeling van een geschil is een vergoeding verschuldigd zoals bepaald in het g "Geschillenreglement"

Het gebruik van deze algemene voorwaarden houdt de aanvaarding in van alle reglementen en beslissingen, bepaald door de "Geschillenkommissie Reizen" vzw, inzonderheid het "Geschillenreglement":

5. *Het adres van de "Geschillenkommissie Reizen" vzw is J.A. De Motstraat 24-26, 1040 Brussel".*

10. De Appellante kan niet worden gevolgd waar ze stelt dat een rechtsgeldig bewijs van een arbitrageovereenkomst niet voorligt. Naar luid van artikel 1677 Ger.W. behoort een overeenkomst tot arbitrage te zijn verval in een door partijen ondertekend geschrift, of in andere hem bindende stukken, waarin zij blijken hebben gegeven van hun wil om het geschil aan arbitrage te onderwerpen. Zowel de bestelbon als de brochure van de Appellante drukken de wil uit om betwistingen tussen partijen door de Geschillenkommissie Reizen te laten beslechten. Geïntimeerde heeft de bestelbon ondertekend en de toepasselijkheid van de algemene voorwaarden van de Appellante - vastgelegd in de brochure van laatstgenoemde - aanvaard. De bestelbon en brochure zijn stukken uitgaand van de Appellante, die haar binden, zodat de clausule voldoet aan de voorwaarde van artikel 1677 Ger.W.

11. Bij brief dd. 18 december 1997 schreef Elvia Travel Insurance Company aan de Appellante dat het schadegeval (annulering van de reis ingevolge ziekte van Theresia Biesbroeck) niet viel onder de algemene voorwaarden van het verzekeringscontract, gezien ziektes die bestonden op het ogenblik van de aanvang van de waarborg en hun gevolgen volledig uitgesloten zijn. Zij weigerde dan ook dekking te verlenen.

De Appellante kan niet worden gevolgd waar ze opwerpt dat het in casu een geschil inzake reis- of bijstandsverzekering betreft. Het geschil betreft de vordering tot conventioneel bedongen schadevergoeding vanwege de reisorganisator ten aanzien van de reizigers ingevolge de annulering van de reis "zelfs indien de annulatie het gevolg is van een toeval, heirkraft of overmacht" (zie bijzondere voorwaarden, onder rubriek "annulatiekosten"). De al dan niet verplichting van de reisverzekeraar - die geen partij is in zake - tot dekking van het schadegeval, is niet aan de orde in onderhavig geschil. Geïntimeerden voeren op dit punt ook geen discussie.

12. Het feit dat de regeling van de vergoeding van de schade van de reisorganisator in geval van annulering van de reis door de reiziger, uitgewerkt is in de bijzondere voorwaarden van de reisbrochure en niet in de algemene voorwaarden ervan, heeft geen effect op de toepasselijkheid van

De clausule vermeld op de bestelbon luidend *"In geval van betwisting is uitsluitend de Geschillencommissie Reizen bevoegd betreffende deze overeenkomst"*, bouwt geen restricties in. Het betreft in casu een geschil betreffende de overeenkomst zelf.

Op dezelfde bestelbon verklaarde Geïntimeerde zich bovendien akkoord met *"de verkoopsvoorwaarden vermeld op de brochure"*. Uit deze voorwaarden blijkt niet dat partijen de bevoegdheid van de Geschillencommissie Reizen hebben willen beperken tot geschillen aangaande de algemene voorwaarden.

13. De Appellante toont niet aan dat de Geschillencommissie Reizen voor dergelijke betwisting niet bevoegd was. Zij verwijst tevergeefs naar wat onder punt 7.4.2 in het jaarverslag van de Geschillencommissie Reizen dienaangaande wordt gezegd: *"In dit laatste geval moet de Geschillencommissie Reizen zich steeds onbevoegd verklaren wanneer het probleem zich louter stelde tussen de reiziger en de betrokken verzekeringsmaatschappij, in het kader van een niet-inbegrepen reisverzekering"*. Het betreft in casu geen geschil tussen de reiziger en de reisverzekeraar.

De Appellante kan evenmin worden gevolgd waar ze stelt dat de Geschillencommissie Reizen niet bevoegd is voor geschillen met betrekking tot de invordering van facturen. Uit het jaarverslag 1997 van deze Commissie (onder punt 7.2.5) staat immers vermeld: *"Ook de wanbetalers worden bij deze gevallen berekend en zijn de voornaamste reden van de stijging van deze categorie van klachten"*, en verder: *"Wij stellen inderdaad vast dat steeds meer reisbemiddelaars een beroep doen op de Geschillencommissie Reizen om de betaling te eisen van openstaande facturen"*. In het jaarverslag wordt nergens gezegd dat de Geschillencommissie zich hiervoor niet bevoegd acht.

Uit de tabel van de *"aard van de problemen"* opgenomen in het jaarverslag 1997 (blad 12) blijkt dat 12% van de behandelde klachten betrekking hadden op annulering (in 26 gevallen door de organisator, in 100 gevallen door de reiziger). Ook dit toont aan dat de argumentatie van de Appellante geen hout snijdt.

14. Dat geïntimeerden op geen enkel ogenblik hun wil te kennen hebben gegeven het geschil te willen voorleggen aan de Geschillencommissie Reizen, heeft geen gevolgen voor de onder partijen bedongen arbitrageregeling. De toepasselijkheid van deze regeling werd immers hiervan niet afhankelijk gesteld.

Het feit dat een regeling voorzien was waarop de reiziger in geval van geschil de Geschillencommissie Reizen diende te vatten, impliceert niet dat de Appellante diende te wachten op enig initiatief vanwege de klant alvorens zij zich tot de Geschillencommissie kon richten.

Geïntimeerden hebben bij hun eerste besluiten voor de eerste rechter in limine litis de exceptie van arbitrage opgeworpen; dit is tijdig. Dat ondertussen de termijn om de Geschillencommissie Reizen rechtsgeldig te vatten verstreken was - zoals de Appellante beweert - doet niets ter zake. Het behoorde aan de Appellante om de juiste rechtsingang te hanteren en niet aan de geïntimeerden.

15. Samen met de eerste rechter is het Hof van oordeel dat met de omstandigheid dat de Geschillencommissie Reizen in haar Jaarverslag 2000 (toepassing makend van de Aanbeveling van de Commissie van de Europese Gemeenschappen dd. 30 maart 1998) stelde dat haar bevoegdheid niet exclusief is en dat indien de eiser dit wenst hij zich ook kan wenden tot de gewone rechtbanken, geen rekening kan gehouden worden in onderhavige zaak. De Appellante erkent in haar laatste besluiten dat de Aanbeveling van 30 maart 1998 *"dateert van na het ontstaan van huidig geschil"*. De Aanbeveling en de in het Jaarverslag 2000 vooropgestelde regeling dateren van na de totstandkoming van een overeenkomst waarbij bedongen werd dat de Geschillencommissie de exclusieve bevoegdheid had en van na het ontstaan van het geschil en hebben geen impact op de onder partijen overeengekomen regeling.

Weze nog opgemerkt dat Aanbevelingen van de Commissie niet verbindend zijn.

16. Besluit: de eerste rechter heeft terecht geoordeeld dat door het arbitragebeding het geschil aan de rechtsmacht van de burgerlijke rechter onttrokken werd.

De andere argumentatie -die betrekking heeft op de grond van de zaak -dient niet verder te worden ontmoet.

**OM DEZE REDENEN,
HET HOF,**

Rechtdoende op tegenspraak,

Melding makende dat het artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken werd nageleefd,

Verklaart het hoger beroep van de Appellante ontvankelijk doch ongegrond,

Bevestigt het vonnis a quo,
[...]

